

TELEGRAFUL ROMANU

Telegraful ese de două ori pre septemana:
Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se
face în Sabiu la expeditorul foieș, pre afara la
c. r. poste cu bani gata prin seriori francate,
adresate către expeditura. Pretul prenumera-
tii pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. n.
ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 55.

ANULU XXII.

Sabiu in 14|26 Iuliu 1874.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru pre-
vincile din Monarchia pre unu anu 8 fl. idra pre
o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru prime, și tineri
străine pre unu 12 ½ anu 6 fl.
Inseratul se plătesc pentru întâia óra
cu 7 cr. sîrbi, pentru a doua óra cu 5 ½, și
și pentru a treia repetare cu 3 ¼, cr. v. a.

Observări utile.

Inainte de resbelul din 1870—71
să pornită de pre catedrele Germaniei și
in pres'a beletristica nemțescă, unu to-
rente de calumnie asupr'a francesilor,
care, după cum s'a vedea, a fostu cal-
culată a pregăti pre nemți pentru intar-
tarea și ur'a de lipsă in resbelul urmatu.

Acăsta aparține trista se repetăza
acum ce mai multu tempu in alta direc-
tiune. La rendu suntu poporele din sudu-
ostulu Europei și asiă s'ar paré ca nu
are sa trăea multu și lunurile cripiane
și pusile lui Mauser sa-si indrepte su-
netul și proiectile la adresa nostra.

Sudostulu Europei insă nu e massa
compacta cum este Franci'a, ci unu bu-
chetu de popore, a căroru diversitate se
incepe dela portile Germaniei — Prusiei,
in Austro-Ungari'a. Nici manoperele dara-
nu voru sa sia si in contr'a nostra că
cele contra francesilor, ci cu totulu altele.

Pre căndu francesii suntu unu po-
poru nedemnă de libertate și inmoralu,
asiă dura demnă de bataia și a-i luă mi-
liarde, noi, după aceeași opiniune nem-
țescă, căci suntemu in sudu-ostulu Eu-
ropei, afara de nemți, nu suntemu demnă
de a trăi. Dupa logică acelor'a, că si
peile cele roșii din Americ'a, trebuie sa
ne prăpadim să sa facem locu emigra-
tiunilor germane, cari, sustinu multi
economi naționali germani, trebuiesc abu-
tate dela Americ'a și de către neindurării
yankei, și indreptate spre sudostulu
Europei; să voindu sa trăim in casulu
celu mai bunu sa ne facem nemți. („Die
Germanisierung des europäischen Ostens
ist . . . eine hohe öffentlich-sittliche
Pflicht eines jeden Menschen“ dice unu
Dr. Rat k o w s k y in unu studiu filo-
soficu-juridicu in Zeitschrift für exakte
Phil. tom. III, fas. 3. 1862).

Cătu tempu se va recere pâna la
final'a execuțione a acestor planuri uma-
nitarie, in intielesu germanu, nu soimu,
vedem in se ca incopotul și facutu de-
multu și se continua cu calumniele.

Nu este poporu afara de nemți in
sudostulu Europei, carele sa nu si aiba
portiunea sea si inca cu versu in nume-
rōsele calumniāri. Tote suntu descrie cu
colori urite, și pare ca cu cătu este po-
porulu cutare cu mai multa vitalitate in
sine cu atâ'a și descrierea trebuie mai
grițioasa. Asiă români, cari suntemu nu-
merosi in porțea resaratēna a contine-
ntului nostru, o porțe formeză din vechime
staturi de sine statutorie, suntu descriși
ca suntu o massa cruda, cari numai fura
si dormo, suntu superstitiosi și căte tote
alte defecte, cari de alta parte se gasesc
chiaru si in capitalele strălucitei vitie
germane si despre cari ceteam lucruri in-
spaimentatorie in tote dilele in foile nem-
țesci chiaru.

Incriminatiuni de aceste suntu per-
petue in descrieri mai noue, cu deosebire
de că respectivii au venit in contactu cu
compatrioti de ai nostri de naționalitate
sesescă, sia prin corespondintie, sia prin
conversatiune.

Nu este de multu de căndu unu Wat-
tenbach se facă apostolul calumnie-
loru asupr'a naționalei romene. Unu altul,
Rösler 'si dă lăta silintă a sea istorica și filo-
logica sa desbrace pre români de ro-
manitatea loru. Altul iera Löher vede
in români numai furi de lemne și iobagi
sesesci („Die Magyaren und andere Un-
garn“ p. 416). Nici unul pare ca nu
este asiă impertinentu că Arnold Wel-
mer in mai multe descrieri in „Ueber
Land und Meer“,

Acesta radica pre sasi pâna in ce-
riolu alu nōne-lea. Dupa densulu naționalea
sesescă se compune mai numai de milio-
nari. Nu avemu nimică in contra acestui
optimismu, mai alesu noi cari trăim in-
tre si cu densii și carii le scim neca-
surile și durerile loru, cu tote ca ei de
cându suntu in Transilvania au fostu
pujulu mamei alu diverselor regime, cu
tote ca li s'au datu averi mari de pam-
turi, au fostu ingraditi cu privilegie no-
mai că sa nu sia jenitii cumva in trafulu
celu indestulită cu de tote, cu tote ca ei
luu români si tiegani in temporile fu-
ni și si il tramiteau sa apere patri'a in
numele loru, cu tote ca au improcessuato
la judecatoriele monopolizate de densii
seculi intregi mai pre tote comunele ro-
mâne de pre fundulu regiu pentru hotare,
cari procese'sau rezolvatu in favorea loru,
cu tote ca in diu'a de astazi poporu de
milionari primesce dela statu in bani
gata 683,000 fl. pre anu, si ca dela
1861 incocă au primitu totu dela statu
preste siepte milioane florini v. a.

Noue nu ni-aru strică intr'adeveru
nimică, ba aru si unu folosu mare pentru
tiéra intréga, căndu compatriotii nostrii
sasi după atâtea favori secularie aru si
in starea cea descrisa de A. Welmer si
de alti turisti nemțesci, pentru ca infla-
rarea unei naționi aru si binefacatorie
pentru toti locuitorii tierei. Inse durere !
noi vedem ca pre lângă tote bunătățile
trecutului, si inca grase bunătăți, pre lângă
tote sumele colosal versate in sinulu unei
naționi asiă de putieni numerose paupe-
rismulu face pasi gigantici si intre sasi,
că intre cele-lalte naționi ale tierei,
deca nu in proporție mai mare.

Comparatiunile deduse din diversele
descrieri si cu deosebire din a celui
din urma numită se vede dura, ca unde
mergi. Ele voru sa escute in Ger-
mani'a si in occidentulu europen compa-
timirea si in fine sprințul național
sesesci in contr'a barbariloru teliunari,
cari „nu sciu respectă proprietate, căstig
onestu si nu au nisuntia către nici unu
lucru mai inaltu si mai sublimu după
cum sustinu amintitii descrietori.“ Ele
voru sa educe lucrulu la perfecțiunea
optata de reposatolo Roth de a sterpi
„maracini“ si ai inlocui cu „plante no-
bile“ din Germania. Si cum sa nu escute
cându dice despre român „ca e lenesiu
că pecatul“, ca e atâtu de dobitociu in-
cătu d. e. la „bâile herculane dela Me-
hadia“ au rasu cu cuiștele nisice membre
dela figură lui Hercule, membre de ace-
lea, la cari ei aveau ore care patima si
beau pravolu cu ap'a din bâi“ cum sa nu
escute căndu nici boierii din România,
cându clerulu român de pretutindinea
este trasu si terită prin cele mai impu-
tite noroiuri de ignoranția si immoralitate ?
Pudoreea si grătia ne opreste a vorbi
in limbajul cultului descrietorii.

Misiunea unei naționi culte este de
a lati cultura, dura nu ur'a usupr'a po-
poreloru.

Luându nolitia despre intemplerile
aceste neplacute atragemu atențiunea pu-
blicului nostru asupr'a acestor manopere
de estirpatione, indreptate in contr'a no-
stra nu pentru ca ne amu teme ca Bis-
mark va pleca numai decâtul cu tote glö-
tele germane sa ne uida, ci sa nu ne
uitămu, ca precum in secolii trecuti asiă
si acum in tempulu „luminelor“ suntu
omeni cari la umbr'a „civilisationei“ se
cugeta cum sa ne nimicescă.

Astoru-felio de incoerări trebuie sa
se opuna o activitate si mai mare că cea
din patrariu din urma de secolu.

Cându voru incepe a inflori comu-

nele nōstre rurale in tote părți, căndu se
voru arelă numerosi cetăteni că membri
si clasei de medilociu, căndu instituțile de
totu felul facute din sudoreea nōstră
propria voru inflori, meritul nostru va fi in-
doită că acelora ce cu totu grasimea abău sa
cute ce-va relativu forte putieni. Serie
apoi căi Welmeri cătu le va placă si por-
nescă chiaru nemțil din Germania prus-
siana cu tote taberile loru, căci pre na-
tunile din sudostulu Europei pornite odată
pre calea culturei le va astă gața de a se
aperă contra vandalismului.

De unu inse sa se padișco na-
tunile din aceste părți: sa nu-si vize nici
una de patriotismulu loru, ci sa-lu tienă
pre acel'a că pre uno talismanu care le va
scuti de pericoli; căci altcum in preser'a
aminintărilor voru devină ele, amagite
de inimicli loru, surpatorele existintei
loru proprie mancându-se unele pre altele.
Pâna acum déjà a potut observă celu
luatoriu de séma, ca pre căndu la noi in
laițru suntemu onsi pre boze cu mire de
politica sesescă, pre atunci germanismulu
informato din acelesi isvōre isbesce si in
noi si in slavi si in magiari fără de nici
o deosebire si fără de nici o crutiare.
Sapienti sat.

Cris'a ministeriale continua in Fran-
ci'a. Decazes face incoerări de a forma
unu nou cabinetu. D misiunea lui Fourton
este admisa.

Printr'unu decretu Ispania se de-
clara in stare de asediu; tote bunurile
individilor carlisti suntu secuestate, ve-
niturile acestorui bunuri suntu luate că in-
demitate pentru familiile oficierilor si
soldatilor impuscati de carlisti. Socie-
tățile neautorizate suntu disolvate. Se in-
terdice a se publică nouătăți despre insu-
rectiunea afara de aceleia publicate de Ga-
zeta. Se creedia o rezerva extraordinara
de 80 batalioane.

Nr. 143—1874. pres.

Incunoscintiare.*)

Escententia Sea dlu presedinte alu
Asociatiunei transilvane, Ladislau Basilio
Baronu de Popp, intrevenindu, a esoperato
atâtu dela Directiunea generale a calei
ferate I transilvane, cătu si dela acea a
calei ferate unguresci orientale, că doritorii
de a participa la adunarea generale
a Asociatiunei tienenda la Dev'a in 10
si 11 Augustu st. n. a. c. sa pôta cale-
tori pâna aoo, cu unu pretiu scadiutu,
si adeca cu pretiulu de jumetate, si anume:
pre liniele calei ferate I transilvane, dela
Aradu, dela Teiușu si dela Petroșieni
pâna la Dev'a; iéra pre linia calei ferate
unguresci orientale dela Orade—Clusiu—
Brasovu si dela Sabiu (tote) pâna la
Teiușu, asiă cătu cu biletulu rescumpă-
ratu la statione (sia-care dintre punctele
mai susu numite, precum si cele din tre
acele puncte) de unde a plecare, sa pôta
calatori si indreptu totu pre acea linea,
fără de a mai trebui a solvi ce-va pen-
tru reintorcere, asiă dura caletori'u se
face cu pretiulu de jumetate.

Se cere inse, că membrii respectivi,
sa sia provediti cu unu Certificato sub-
scrisu de presedintele Asociatiunei, cumca
suntu membrii Asociatiunei si calatorescu
la Dev'a la adunarea generale.

Doritorii de a se proveđe cu altati
Certificate, au de a se adresă fără de
a manuare și deadreptulu la Comi-

*) A se vedea „Rectificarea“ pre
pagin'a din urma. Red.

tului Asociatiunei aici, său la Escententia Sea dlu presie-
dinte alu Asociatiunei in
Buda—Pest'a.

Dela presidiulu Comitetului Asocia-
tiunei transilvane.

Sabiu in 23 Iuliu c. n. 1874.

Jacobu Bolog'a, m/p.
vice-presedinte.

Ioanu V. Russo, m/p,
secret. II.

Interpelatiune !

Amu cettitu in unu nu mai recentu
alu Albinei ea dlu Metianu a visitat
in equalitate de vicariu eparchia Oradiei
si de alta parte audiu ea domnia sea
functiunea inca că protopresbiteru alu
Branului in archiepiscopie.

Rugămu cu totu respectulu cuvenit
pre ven. Consistoriu archiepiscopanu a des-
loșii publicolui, cum se potu intr'uni in-
tr'o persoană aceste două oficile din diecese
diverse? după care lege? si cum de
tocm'a unoi demnitario, carele trece de
una barbatu ce tiene multu la respecta-
rea legilor, ceea ce este si de lipsă pen-
tru unu conduceriu alu unui eparchie, i
se permite aziă ceva?*)

Mai mulți veneratori ai
Statutului organicu.

Djet'a Ungariei.

Budapest'a 9 Iuliu 1874. (Ca-
sa reprezentantilor) s'a deschisu prin
presedintele B. Percez la 10 óre.

Presidiulu anuncie petitionea
cetăției Siopronu pentru modificarea pro-
iectului electoralu. (Votare secreta).

Cas'a trecendu indata la ordinea di-
lei continua desbaterea speciale asupr'a
noilei electoralui.

Întâiul orator e D. Irányi. Po-
lemisanda contra lui Gozmann care facuse
proponerea, că nobili sa remana in dreptu
loru de alegere, tu intrăba ca vo-
iesco dora sa creeze in tempulu nostru
unu privilegiu nou? Cetăteni nonobili
ai tierei au facut pentru conservarea pa-
triului logiu atâtu cătu au facut si no-
bili, si prin urmare si ei aru si indreptati
sa pretindă dreptul necondiționat
de alegere pre care-lu pretindă nobili.

Oratorul este convinsu, ca nobili
cei patriotici voru renunță insisi la dreptu
loru invecitito. Din istoria Ungariei
scôte oratorulu argumentulu, ca cei val-
bravi luptatori pentru libertatea tierei ou-
fostu nonobili, si in urma face emenda-
mentulu: Acelor nobili cari in Aprilie
1848 au exercitat dreptul lor de alegere
pentru persoană loru.

C. Fabritius substerne o pro-
punere de modificatiune. Cuvintele din § 2:

„Acela inse, cari in intielesulu art.
V de lege pin 1848 si art. II transilvanu
din 1848 au fostu inscrisi pre temeiul
indreptatirei de mai inainte in un'a din
listele elegatorilor dietali, compuse dela
1848 pâna la anula 1872, se lasa in
exercitarea dreptului de alegere relativu la
persoanele loru.“

Se remana astă.

*) Noi asiă suntemu informati, ca dlu
protopresbiteru Metianu a fostu cu concediu
din partea consistoriului archiepiscopanu, pre
vr'o dōre septamâni, că sa ingrijescă de
cuartiru pentru sine și pentru alte trebuinte
private, legate privat de fiitoria sea chia-
mare și asiă nu credem ca densulu inainte
de a abdice de postulu seu in archiepiscopie
și de primirea formală a oficiului seu celgi
nou, va fi facută o vizitatiune canonica cu
caracteru oficiosu. „Albin'a“ asiă dura va fi
fostu reu informata. Red.

C. E ö t v ö s acceptă § 2 în testul facut de comisiunea centrală. Contra antevorboritorului oratorul amintescă: Nobili totu-déun'a au aperat constitutiunea, pre cându despre sesi nu se poate dice acăstă. Proiectul de rezoluție alu lui Orban este iudicalită, totosi nu se poate admite asiă cum este stilizat, de acea comisiunea centrală să-lu stilizeze cum se cere.

Ios. Vidliczay presenta o modificare stilistică la § 2.

Ed. Horn se declara atât contra proiectului de rezoluție subternut de către Orban cât și contra emendamentului lui Gozmanu. Considerandu datele statistice aduse în proiect, rezulta din tr'ensele, ca o parte considerabilă dintre cetățeni (169,000, adică a cincea parte din toti alegatorii) să exercite dreptul de alegere pre temeiul dreptului vechiu de nobilitate. Disproporția acăstă trebuie să inceteze, de către voim sa avem alegeri moderne, să sa ajungem la o reprezentare corespondentă a meseriei și industriei în parlament. Oratorul sprijineste emendamentul subternut de Irányi.

C. Tisză respunde antevorboritorului, ca o parte mare dintre nobili să exercite dreptul său de alegere pre temeiul unei ocupării cetățenești. Determinația paragrafului 2 va lăvi pre mulți indreptății la alegere cu nedrept, pentru că în multe jurisdicții inscripționile se facă în mod neegal.

Oratorul propune acestu emendament: Sa se lasă acelora dreptul de alegere pentru persoana lor, cari vor dovedi, că la conscripții din 1872 s'ară și potu inscrie că alegatorii pre temeiul articulului de lege V: 1848 și alături de legă transilvană II: 1848.

Ales. Szilágyi pledă pentru testul comisiunii centrale și combată totu emendamentele către se subternură până acum și într-o polemică scurtă dovedește, că acele colidează cu spiritul proiectului de lege.

Ales. Csiky arată, că nobili au cescigat totu ce are Ungaria, că sub conducerea nobilor, tierra n'avea detorii și că de nă venea altă elemente în legislația, societatea ungara de navigație pe Dunăre mai susă și astăzi.

Presedintele face atenție pre oratoru să nu se abata dela obiectul desbaterei.

Csiky continuându intrăba, de au fostu în vechia Ungaria drumurile ferate asiă de scumpă și de s'au datu comericula tieri in măne străine cum se

intempsă în dilele noastre?

Presedintele provoacă pre oratorul la ordine, pentru că n'a considerat admoniția dinăun.

Csiky continua cuventarea să înormă se alătură la emendamentul subternut de Tisza.

I. Popoviciu Desseanu se declara după o scurtă expunere a lucrului pentru propunerea lui Irányi.

E. Simonyi dorescă să se modifice § 2 într'acolo, că să se enunțe într'ensul, că cei ce suntu indreptățiti la alegere pre temeiul vechilor privilegii pentru a se lasă în folosința acestora trebuie să fi trecut de 20 ani pâna la ziua în care se va publica acăstă lege.

I. Paczolay combate în o cuventare lungă motivarea și pretensiunile propunerilor subternute de Simonyi și Tisza și în fine recomanda testulu comisiunii centrale spre acceptare.

Dupa ce mai pledă Gust. Kapp pentru propunerea lui Irányi și Em. Stancu pentru a lui Fabritius și după ce Remete și Szeniczey resignă de la cuvent, Casă treceând la votare primește testul dinăun alături comisiunii centrale cu 126, contra 121 voturi și adăugările subternute propuse de Vidliczay.

La § 3 pledă Nagy și Orban pentru susținerea dispusetiunii ce a susținut pâna acum, că adică o casă din cetate ce are două pieșe de locuit supuse contribuției dă dreptul de alegere.

Paczolay și ministrul Szapáry pledă pentru proiectul care cere trei pieșe.

Budapest' 10 Iuliu 1874.
(Casă reprezentantilor.) Dupa autenticarea protocolului și presentarea de petiții.

Ios. Polya, referinte comisiunii centrale, substerne raportul asupra proiectului de lege: relativ la convenția cu România în afacerea juncțiunilor și la clădirea liniei Temisiora-Orciovă.

And. Schmauss substerne raportul despre proiectele de legă: relativ la modificarea documentului de concesiune a liniei Wagthal și a liniei Laurin Ebenfort și relativ la creditul recursiv necesar pentru introducerea sistemului metric.

Obiectul discuției e § 3.

Colom. Măriássy se întrepune pentru testul compus de comisiunea centrală. De nu se va admite deosebită între două și trei pieșe de locuință, atunci continua oratorul, ne vom apăra de sufragiul universal. Se vorțesc de

o restrîngere în dreptu, totuși trebuie să cugelăm, că de alta parte se va intempsă o usurpăriune de dreptu, de către se va dă dreptul de alegere posesorilor de case mici și done pieșe de locuit.

St. Domahidy roagă pre ministrul să se tienă de proiectul dinăun și să nu insisteze pre lângă locuințe cu trei pieșe. Oratorul pledă pentru votul separat.

Bela Mariássy privescă întrebarea din punctul de vedere al ordinii sociale. Densul fiindu inimicul liberalismului falsu nu vrea să dea proletariatului nici o influență, ceea ce de altădată se va intempsă, de către censul va scăda foarte tare, și de aceea primește testul comisiunii centrale.

Ios. Vidliczay pledă într-o cuventare mai lungă pentru votul separat.

Referințele Edm. Szeniczey și polemisându contra antevorboritorului aperă propunerea comisiunii centrale.

Car. Eötvös ia cuventul pentru a aperă partidul din dréptă contra imputărilor ce i se facă din partea oratorilor din stângă. Togmá proiectul din cestie dovedește că partidei deákiste nu-i lipsesc nici sinceritate nici (?) curgău moralu.

E. Simonyi este convinsu, că după desbatările cele lungi chiar partidul din dréptă vede că dispusetiunea de sub întrebare este stricătoare, și nu se invioșează cu modificarea ei din sfială falsă. În expunerile sale oratorul între altele dispută comisiunii centrale dreptul, de a stăpâna din nou proiectele guvernului fără să stăpânească cea nouă să se fi desbatut și deci mai înainte în secțiuni, pentru că comisiunea centrală trebuie să fie privită numai de mandatarii sectionilor.

In urma oratorului prezentă un emendament, după care totu posesorul de case să fie capabil de a alege.

Contele Lad Hunyadi după o scurtă polemică contră antevorboritorului se declara pentru propunerea comisiunii.

Mich. Kemény dorescă că dispusetiunea acestui paragraf să se extindă nu numai asupra cetăților libere regeschi și a cetăților cu magistrat regulat, ci în genere preste lăzile cetățile cari au dreptul de a alege ablegatu, respective cari formează un cercu electoral propriu. Oratorul substerne un emendament în acestu intențiu.

L. Mocsáry se declara într-o cu-

ventare mai multă de unu caracteru polemicu pentru propunerea lui Simonyi.

Alex. Kermendy face Casă atentă, că expresiunea „trei pieșe de locuit“ fiindu s'ore vagă poate dă spiritului de partid ansa la totu esecese posibile, de aceea oratorul dorescă o stabilire precisa în partea acea din lege care trătează despre calificare de alegere. Oratorul substerne emendamentul: Sa se îndrumă comisiunea centrală a substerne încă în cursul discusiunii o stabilire chiară a recușitelor de calificare la alegere și anume acea să fie intemeiată excluderu numai pre censul de contribuție.

St. Teleeszky observă contra antevorboritorului, că nu i poate primi propunerea, pentru că acăstă cere o bază cu totalu nouă a calificării de alegere, unu censu puru de contribuție, pre cându cu acceptarea proiectului de fată de base la desbaterea speciale și cu acceptarea titlului său primitu principiile acestui proiect.

La responsul ministrului de interne date ieri la cuventarea lui Beliczay, observă oratorul că e de dorită și în interesul linișcii consciințelor, că ministrul să-si dovedește asertivitatea sea, că adică prin dispusetiunea de sub întrebare nu si pierdă asiă multi alegatori dreptul lor de alegere. Oratorul e convinsu din parte-i că acăstă dispusetiune involvă o mare nedreptate și de aceea densul votă pentru votul separat. Oratorul propune după punctul a) unu punct nou b) de cuprinsul: Posesorii de case cari suntu insarcinati cu contribuția de case după unu venit curato de celu putiu 16 fl., asemenea suntu capabili de alegere. Ponetul de acum b) sa se semneze cu c).

G. Molnár propune să se facă urmatore adaugere la § 3: Si aceia cari au atâtă case cătu și pamentu, fără că casă său pamentul pentru sine să poată dă calificare receruta după punctul a) și b), suntu indreptățiti la alegere, de către plătesc contribuție după posessiunea casei și a pamentului isolat pre base statorită în punctul b) (adecă 16 fl.).

Stef. Majoros declara, că va trebui să cera indulgență camerei pre mai multă lămpă. Fiindu înse temporalitate înaintată Casă decide, să i se dea cuventul în sedința urmatoriei.

Budapest' 11 Iuliu 1874.
(Casă reprezentativă) s'a deschis la 10 ore.

FÖSIÓRA.

Cuptoriul și cintirimul creștinescu.

(Dupa „Ev. Kirchzg.“ din Berlinu.)

Se pare că zelul pentru arderea cadavrelor care voiesc să prevină epidemii, este insuși epidemic, asiă de rapede se latiesc acăstă propaganda din cetate în cetate, din tiéra în tiéra. Dala Engler'a pâna la Itali'a, dela Berlinu pâna la Zürich curge agitația. In Dresden, de unde profesorul Reclam și tramite în lumea întrăga alocuțiiile sele inflăcărate, este o vétra propria pentru acăstă miscre, care și infițează în Hamburg, Coloni'a, Breslau, Frankfort firesc totu-déun'a numai în cetățile comitatele sele.

„Gartenlaube“ (diariu beletristicu) care intonează dejă asupră pruncului de hotezu cantarea: „O Isis și Osiris“ și törne asupră densului în locu de apa de hotezu vinu și frasă din sciințele naturei, nu poate să remane în dererul tempului senici în punctul acăstă, ba a escugetat dejă pentru arderea cadavrelor o ceremonie religioasă. Scavatură ei în lemnul ne infițează pre preotul protestant siedindu în locu de cintirim la vîtră a cuporului, și predându flacărilor pre unu membru alu comunei, pre cându mai în josu sau émenii de focu gal'a a grăbi cu cărligile lor de focu inca cu forță operă distrugerei.

Intr'aceea cuporul celu adeverat pentru arderea cadavrelor inca nece nu s'a inventat. „Illustrito Zeitung“, care face cetăților săi conosciute diverse construcții, e destul de sinceră pentru a marturisi acăstă. Metod'a arderei ar trebui să presteze lucruri ce suntu impreunate cu greutăți tehnice și nu se pota prestă numai cu lemne simple. Arderile ce suntu în uso in Indi'a pestilentieă aerul cătu de bine și adică în departare de milioi în periferia. Se pota construi cuporii, în cari se poate face o „ardere perfectă“; de vreme ce inse corpul omenescu constă din mai multă de 80 procente fluiditate, se desvăluă aci găzuri cu unu miroso reu cari pâna acum nu s'au potutu deplinu nimici ba nici face nestrăciușate atmosferei cu agitorii aparatelor complicate, și aceste construite după sistemul lui Poli din Milano și după a lui Brunelli din Padua și după asiă numitul „sistem regenerativ“ (!) a inginerului Siemens din Dresden și de aru și impregnă caldură carbunelui de pétro cu vapăi consumatoră a gazului luminatoriu. Cu tōte acestea deregatorii din unele cetăți, precum d. e. cea din Nürnberg, s'au proveditu cu tota seriositate și ex officio cu sume pentru construirea unui cuporii care costă 1500 taleri. Ba în Zürich, unde a apărută o óra serierea cea mai remarcabilă pre acesto teren, cartea lui Wegmann-Erolani: „Despre arderea cadavrelor că modul celu mai ratinalu de înmormantare“, s'au

deschis și localurile bisericiei lui Petru pentru aceste tendințe necrestinesci și s'a polotu audi unu preot evangelicu cum e Heinrich Lang pledandu pentru acăstă. Aceste reunii au de scopu să introducă de ocam-data numai arderea „facultativă“, dară apoi mai tardiv pre cea „obligatorie“. Si juristii său ocupăt cu principiul: „Ce potem sa îngropăm potem să să ardem“, adaugendu clausulă: „presupunendu, că înainte de orice ardere se va obducă ori ce cadavr prin judecatoria într'unu casu de otrăire, fiindu că numai înmormantarea nu curmează decursiva a unei crimi.“

Ce ne va astepta odată pre acăstă că în locul cintrimului creștinescu ne spune pictorul Ed. Hildebrand în „caletoria sea impregnatu lumei“ descriindu o impresiune ce o primi în India cum urmează: „Cam de o óra amu ajunsu la tienta. O erore nu era cu potintia. Miroslu fiorosu de carne ardienda, sumbul ce se radica in susu, zidul celu înalt, tōte concertau. Nimenea nu mi refușă să iotru, și fără de a fi impedecat putui să vedo tōte aievea. Din capulu locului nu m'amu asteptau să vedo locuri ce să mențină cu cintrimile creștinesci, dară aspectul neplăcut me înstrâină cu totulu. În cintrimile noastre resuna din frunzile pomilor cantările placute ale paserilor, cari fiindu scutite de măori frivole din respectu către cei adormiti ducu o viață linisită. Teiari miroslorii adumbresc mormintele și pretotindenea intempsă că-

latoriul ganditoru simboluri sublime de unu doru adencu după o altă vîrstă ce corespunde idealelor spiritului nostru. Aci n'amu aflat decătu unu locu de ardere pustiu. Prezidu siedeau în locu de priveghitie ulii ce se nutresc din mortaci. Togmá se arseră vr'o 8 morti. Mortii jaceaun cu totii pre pantece și mai multi comisari de cadavre sărmau cu rude ferecate prin focu pentru a tienă lemnele și reliu ele omenesci în ardere regulată. Togmá se ocupă cu cadavrolu unui copil. Morteabia abia a schimbă trasurile frumosului copil, cari semenau cu trasurile unui copil ce dörme. Cându flacăcul negriciosu aruncă acestu copil în flacări mi-amu intorsu fată dela densul cu grătia. Semimintele mele nu poteau suferi acăstă scena grătiosa și amu parasită în data locului acel'a.“

Acestu pictor germanu a semtitu pentru ce se cuvine cintrimul creștinescu preferintă înaintea acestor scandaluri pagane. Nu potem crede, că poporul germanu sa semtișca cându-va altmîntrenă. Cuporii cadavrelor firesc ca nu strică fericierea repositorilor, dară strică cu atât mai multă moralitatea creștină a celor ce trăiesc, pentru că elu insenă recaderea în selbachia și barbaria paganescă, cădere de la morală creștină, care nu va fi posibila săra de a aduce cu sine și deodată credință creștină.

Comisiiunea delegata pentru controla detoriei comune pendinte substerne proiectului seu relativ la spesele de manipulare cari suntu de lipsa pro 1875. Se transpune la comisiiunea financiale.

La ordinea dilei urmeza discussiunea asupr'a listei 49 din petitiuni. Referinte e Ant. Molnár.

Cu privire la rogarea fratilor Leigrády in afacerea cu „Budapesti Közlöny“ comisiiunea propune : sa se dea petitiunea la ministeriul intregu spre resolvare.

La dorint'a lui P. Sonnag a se cetește petitiunea amintita, si Sonnagh róga pre ministru sa-si repareze erórea comisa prin respingerea petitiunei.

Ministrul de interne Szapáry si esprima parerea, ca afacerea de sub intrebare fiindu de o natura curatul administrativa, in stadiul ei de fatia nu poate ajunge la o discussiune meritaria.

La desbaterea cea mai de aproape asupr'a bugetului cas'a va avea ocazie a se enunciă asupr'a purcederei ministrului. Cumca oratorulu a comis o eróre pote sa fie parerea individuala a antevoritoruloi, majoritatea cosei s'a exprimatu inse in altu modu cându lu la cunoscintia de curendu responsulu datu la o interpellatione subternuta in obiectulu de fatia. Oratorulu se róga sa se primésca propunerea comisiiunei.

Majoritatea casei primesco propunerea comisiiunei.

Asemenea se primescu si celelalte petitiuni dupa propunerea comisiiunei.

Alu doilea objectu la ordinea dilei este continuarea desbaterei speciali asupr'a novelei electorale.

St. Majoros sfersindu covantarea sea intrerupta in siedint'a de eri substerne unu emendamentu : sa se puna in loculu punctelor a si b) din § 3 determinationile corespondentorie din legea electorale dela 1848.

Ed. Kállay vede in dispositiunea de trei piese de locuintie intentiunea, de a decimá alegatorii constanti si partidei din stâng'a in cetătile din Alföld.

Ales. Csánády se plange amara ca a decadiutu dreptatea si majoritatea se nisuesce de a-si conservá cu ori ce pretiu poterea sea, pentru care scopu calca dreptulu poporului in picióre si-lu tiraniséa.

Presiedintele aduce aminte oratorului ca are de a se folosi de expresiuni parlamentarie.

Csánády responde infiriatu ca si antevoritorii sei s'a folositu de atari espressiuni săra de a fi intrerupti in cunventările loru ; dreptu acea oratorulu respinge admonitiunea presiedintelui (Strigári : N're dreptu sa faca acésta.)

Presiedintele : domnul deputat n're dreptu de a respinge admonitiunea mea si de acea lu provoca la ordine (aplausu viu in drépt'a.)

Csánády continua mai departe si in urma respinge paragrafulu 3.

Ales. Csiky vede in dispositiunea paragrafului 3 o pornire revolutiunaria contr'a națiunei si respinge disul paragrafu.

Ant. Dobay vorbesce contr'a proiectului de lege si cere sa remana dispositiunea respectiva a legei electorale din 1848 afara.

And. Máríásy asemene nu primesce paragrafulu fiindu ca vede in trensulu o restrinție a dreptului de alegere si o măsura politica necorespondentória. Totu in acestu modu se declara cont'a paragrafului si Stef. Karassiay.

Des. Szilágyi pledéza pentru dispositiunea din cestiune si aréta ca scopulu ei este a evipará disproporțiunea intre posesorii din cetăti si intre cei de la tiéra in respectulu alegilor si ca togm'a acésta dispositiune corespunde mai bine spiritului legei din 1848 decâtul tóte emendamentele subternute pâna acum. Primindu-se propunerile ce pretindu numai o piesa de locuitu său léga in genere dreptulu de alegere de posesiunea ori si cărei case, voru disparé din corpuile elective din cetăti chiaru acele elemente, cari dau alegilor caracterul loru cetienesc si urbanu. Oratorulu polemiséza multu cu Vidliczky, Mociari,

Simonyi si in fine recomenda testulu comisiiunei centrali.

Em. Ivánka substerne dupa o scurta motivare acestu emendamentu : § 3 sa sună : Intrepătiu la alegere este scela, care — necomputând contributiunea castigului personalu si adausulu de desarcinarea pamantului — solvesce 10 fl. contributiune. Paragrafii urmatori pâna la § 8 inclusive sa remana afara.

Lad. Tisza dupa o scurta polemica contr'a lui Szilagyi se declara pentru votulu separatu.

L. Deak y vorbesce contr'a proiectului. Intr'acest'a Cas'a e forte neli-nisita.

L. Dobas se declara pentru emendamentul lui Simonyi si cu densulu se incheia desbaterea asupr'a acestui §.

Ministrul Szapáry respinge in pucine cuvinte inputatiunea de neconsecintia ce i s'a facutu din mai multe părți, si assertiunea, ca motivarea sea sta in contradicere cu testulu de fatia stilislu de comisiiunea centrala. Ministrul renuncie de a responde in detaiu la espunere singurăcelor oratori.

Urmandu votarea nominala votéza pentru testulu comisiiunei centrali 153, contr'a lui 124 deputati si astfelu s'a primitu paragrafulu nemodificat cu o majoritate de 29 voturi.

Siedint'a se inchide.

Budapest'a 12 Iuliu 1874. (Cas'a representantilor) s'a deschisu prin presiedintele Perczel la 10 $\frac{1}{4}$ ore.

Presiedintele anoncea, ca deputatulu alesu la Sebesiu Paulo Ordódy si-a presentat protocolu de alegere, care se dă comisiiunei verificatórie.

Gez. Remete interpeléza pre ministrul de interne, de are scire ca organele oficióse din opidulu Cottori au comis u abusuri si de are de cugetu a face dispositiunile necesarie contr'a loru ?

Interpellatiunea se va inmaná ministrului.

Cas'a treceenda la ordinea dilei continua desbaterea speciale asupr'a proiectului de lege electorală.

Paragrafulu 4 sună asiá :

„In acele părți ale tierii asupr'a căror se estinde vigórea articulului de lege V : 1848, au dreptulu de alegere : Aceia cari posiedu in comune mari si mici unu patrariu de sesiune computata in intielesu urbarialu său unu pamant de asemene mărimi că proprietate esclusiva, săn impreuna cu sotile, respective cu copiii loru minorenii. Că posesiune, de marimea unei a patr'a părți de sesiune urbariale, se privesc o posesiune de pamant, a cărui contributiune face celu putienu atâtul cătu se platesce in acea comuna dupa unu patrariu de sesiune care este mai putienu insarcinata și computata in intielesu urbarialu de pâna acum. Décă in vre-o comuna n'a existatua urbariu atunci patrariul de sesiune mai putienu insarcinatua sa se ia din un'a dintre comunele invecinate, in care relatiunile ce inriuréza asupr'a pretiului pamantului corespundu mai bine relatiunilor comunei din cestiune.

In părțile confiniului militarii provinciali, cari s'a incorporat la comitatele Baciu-Badrog, Temesiu, Torontal si Crasó, precum si in comitatul Szörény se iau de posesiune egale cu unu patrariu de sesiune urbariale 10 jugere de căte 1600 \square^0 mai departe in Solnocul interioru, Crasna, Zarandu in districtul Cetăției de pétia, in districtul haiduciloru, in Iazygiala si Cumani'a 8 jugere cultivate de căte 1600 \square^0 . De pamant cultivat se considera : Intravilane, gradini, vii, agri si fenacie.“

Alex. Horvath amintesc, ca cu oca-siune alegilor de deputati dietali din urma determinatiunea posesiunei comune a datu ansa la multe neintielegeri, asiá incătu s'a detrasu dreptulu de alegere aelor cari impreuna cu femeile loru au atât'a posesiune de pamant cătu se recere pentru cvalificationea de alegere, cându posesiunea este iucrisa deosebitu prin cartile fonduarie pre nomele barbatului si alu femeiei. Oratorulu róga pre ministru sa se declara ca cum interpretéza den-

sul legea in privint'a acésta, pentru că enunciatu ministrulu, respective a camerei sa sia decisiva pentru comisiiunea centrala.

Mich. Galo a la substerne emendamentul, sa remana afara in lini'a a patr'a din acestu § cuvantul „districtulu haiduciloru“, fiindu ca si asiá suntu numai cetăti cu magistratu regulat.

Parteniu Cosma (a cărui cuventare amă publicat'a in nr. trecutu) dove-desce ca diferenția in censu intre Ungaria si Transilvania nu mai are intielesu de vreme ce uniunea acestora este saptă complinita. In urma oratorulu presenta propunerea cunoscuta si-a : sa se stergă din alineea prima cuvintele, „asupr'a căror se estinde competența art. de lege V : 1848“ ; in alineea 4 sa se adauge dupa cuvintele „optu jugere“ inca aceste cuvinte „asemene si in tierile unde art. de lege II transilvanean este in vigoare.“

Ministrul de interne contele Szapáry respunde lui Mich. Galo, ca si de lipsa sa se amintescă si districtulu haiduciloru, pentru ca cetățile cu magistratu regulat se potu straformă in comunități mari. La intrebarea lui Horvath respunde oratorulu, ca intielege posesiunea comună asiá, ca casatoritii au la olalta posesiunea de pomenut recuperata si o administréza impreuna.

Baronu G. Kemény polemiséza contr'a lui Cosma si in urma recomenda sa se accepte paragrafulu 4 nemodificat.

Stef. Majoros afa, ca echivalentul pentru a patr'a parte de sesiune primitu in alini'a din urma a acestui § nu corespunde relatiunilor faptice din tiéra, dura nici „dreptăței, ci involvă o restringere remarcabilă a dreptului de alegere. Oratorulu substerne că corectiv unu proiect de modificare proprio.

Iul. Olah asemene face la alineea din urma a acestui § emendamentul : cuvintele „in Iazygiala si Cumani'a“ sa remana afara si sa se dica cu privire la aceste districte „o posesiune de 8 jugere a 1600 \square^0 său o casa cu trei piele de locuitu si afara de cetățile cu magistratu regulat.“

Alex. Balogh pentru chiaritate mai sigura propune : la cuvintele din alini'a I : „său posedu cu sociale respective cu copiii loru măorenii impreuna“ sa se adauge : „săa (posesiunea) intabulata pre numele ori si căruia in cartile funduarie.“

Referintele Szénicey primesco acestu emendamentu.

Kömendy propune : In locu de o posesiune de pamant a cărei contributiune face celu pucinu atâtul cătu se solvesce in aceea-si comuna dupa unu patrariu de sesiune mai pucinu insarcinata, sa se primésca de echivalentul o posesiune de pamant „a cărei contributiune face celu pucinu cătu se platesce dupa unu patrariu de sesiune urbariale in tienerile ce platesc mai pucina contributiune.“ Dispositiunea ce urmează pâna la finea liniei trebuie apoi sa cada. Mai departe sa se adauge la finea paragrafului la soiurile de cultura ennumerate acolo in modu taxativu si aceste : Gyümölcsök, készállok si preste totu ori-ce pamant ce se cultiva.

Georg Pop intr'o cuventare lungă se declara pentru propunerea lui Part. Cosma.

Iul. Horvath revoca in memoria cuvintele lui Tisza pronuntate de căredu : ca nu trebuie sa esim din continentia prin spectatoriile esorbitante ale națiunilor si sa nu ne departam dela dreptatea facia de națiunități. La imputarea facuta ministrului pentru cuvintele „națiunități straine“ observă oratorulu, ca de regulă lipsesc arguminte omeni se acatia bucurosu de cuvinte. Nici legile nici tie-nut'a Ungariei nu admitu o astfelu de interpretare. Oratorulu se provoca la o marturisire facuta din partea consiliarilor romani, ca adeca legile dela 1848 dau desvoltarei loru naționale unu terenul mai liber decâtul dispositiunile lui Schmerling. Oratorulu acceptă testulu propus de comisiiunea centrala.

Vinc. Băbesiu aréta ca in bu-tula uniunei totu se face in §§ 4 si 5 din legea de fatia diferenția intre Uga-ri'a si Transilvanie si inca din partea acelor cari au fortatua unionea. Diferenția intre calitatea său pretiulu pa-mentului de o parte in Ungaria, de alta in Transilvania nu este o cauza de justificare, pentru ca in diversele tineruri din Ungaria potem vedé diversitatea pa-men-tului. Asemenea lucrul cându deosebim confiniul militarii de Ungaria. Nu este sinceru parlamentarismul care vrea sa sustiena disputetii nascute din o conjuratiune (risu). Aceste suntu incep-puturile abusurilor cari scis Dictee cându voru incetá. Oratorulu provoca pre ministrul de interne sa vite pre unu mo-mentu ca este ministru si sa-si puna că cavalieru ungurescu intrebarea, de pote sa persevereze in aceste disputetii !

Mai vorbescu intr'unu tonu polemi-satoru Nerebeczky, care combate pre antevoritoru si sprinsece propunerea comisiiunei centrali, si dupa densulu Col. Tisza, care polemiséza contr'a lui Popp si Babesiu.

Bar. Kemény intr'unu tonu ironiu polemiséza contr'a lui Babesiu si in urma.

Ministrul Szapáry respinge tóte emendamentele fără de a se mai lasa in vorba cu senguratei propunatori.

Desbaterea este incheiată, Cas'a primește § 4 in testulu propus de comisiiunea centrala cu aditamentul lui Balogh mai susu memoratu.

La § 5 secluinea a 7 substerne unu volu separatu de cuprinsulu : La paragrafu se adauge o alineea nouă : „Afara de acesta mai participa la alegere tota comună ce numera in sensulu art. XII : 1791, celu pucinu 100 locutori de case, cu doi deputati, tota comună mai mică cu unu reprezentant.“

Dem. Bonciu că referintele sec-tiunii 7 (in cuvantarea ce amă publicat'a in nr. trecutu) motivéza aceasta propunere si o recomenda spre primire.

Cu aceste se inchide siedint'a si pre siedint'a urmată se punu la ordinea dilei proiectele drumurilor ferate.

Petitiunea grecilor.

(Urmare din Nr. 53).

Nu este de competența noastră a cercetă ; incătu au fostu drepte din punctu de vedere politicu d spusetiunile guvernelor de atunci, prin cari fatia de noi contr'a dreptului chiaru si a contractelor scrise se detera corelegiunilor nostru macedo-vlahi, atari favoruri prin cari ei au fostu ajutati a ocupá terenul spre a-jungerea de atari scopuri, ce se vedesc astădi prin faimósele testamente ale unor barbati radicati prin guvernul ung. probas'a constitutiunei ung. iosesi, său prin cari s'a deschisu terenul de activitate in capital'a unor omeni de tagm'a lui Babesiu, si seclarii său sprinctorilor acestor ; său cari facu posibilu, că atari agitatiuni sa se eseptuésca prin ajutoriul averei comunitătilor dotate si sustinute de greci, si asiá sa condaca la confis-carea aceleia, — precum acesta s'a intentatul prin planul in cont'a bisericiei eschisivu grecesci din Brasieu. — Repe-tim, judecat'a asupr'a acestor nu ni compete ; dara se tiene de competența noastră a judecă, ca concesiunile date de autoritățile politice, pre sototul a noastră au fostu cu valamarea drepturilor nostre castigate prin contracte, si că atari, ui este permis ale reclamă de la acele si locuri de unde ni s'a confiscat drepturile in urmarea retelelor informații.

Autoritățile politice de pre tempulu inițiatiile bisericiei noastre au avut dreptulu de a controla, ca adunarea ce ere sa se inițieze in Pest'a sub numele „ecclisia greca“, consiste ore din atari elemente, cari potu dispune libru asupr'a faptelor si obligatiunilor loru ? ba are dreptulu de a controla ca inviol'a si contractul, ce voiesc sa-lu faca, res-punde scopului prescriptu ? nu trece preste marginile, preste cari inițiatirea comunității bis. aru si cu daun'a ori a statului ori a pretensiunilor naționale a contrac-tatoru si a desvoltării sele indepen-

dinté ? — Idată ce potestația publică aprobă alianța cu toate condițiunile, — în cari se cuprinde și condiținea de „eclesiastică-greacă” și eschisivitatea limbii grecești pentru toate tempurile, — și din parte-ne se facă unirea cu macedo-vlachii pre băs'a aprobării amintite și înșinuităramu eclesiastica pre băs'a sceloru condiționi, devenind numai decât proprietate privată, drepturi castigate și detorinție primite, condiționile cari mai nainte faceau numai obiectulu inviolelei impromutate și sau aprobării, cari apoi nici altii afară de părți, nici chiaru autoritățile ce stau a sopr'a părților n'eu mai potutu avé dreptulu de ale schimbă unilateralmente. Căci déca la încheierea contractului ni s'ară fi refosatu acele condiționi, atunci nu ne uneam cu macedo-vlachii, ci său remaneam cu ilirii, său înșinuăm noi de noi comunitate bis. ; déca inse ne urâmu pre anumita baza acceptata și aprobată, n'a mai potutu fi permisă a se altera acésta baza.

Potestatea publica a avutu inse si
are totu-déun'a dreptulu de a dice : ali-
ant'a vóstra nu respunde scopului sti-
pulatu cu ocasiunea infintărei, ba chiaru
incompatibilitatea elementelor constitu-
tive ale comunităției bis., certele conti-
nue si urele loru nu numai ca impedeaca
scopurile bisericei si ale religiunei, ci si
din punctu de vedere al moralităției de-
vinu pericolosé pentru binele publicu, din
acăsta causa dara me invioiesc că sa se
desfaca aliant'a vóstre, ba — de nu v'ati
poté impacá si nu poteti înlaturá pericli-
tarea scopului presipitu, — din punctulu
de vedere alu moralităției publice, o des-
falu eu din plenitudinea potestăției mele.
Acest'a da, poté sa o faca, inse stipula-
tiunile particulari ale contractului a le al-
terá numai in favórea unei părți cu va-
temarea celei-lalte, — acést'a nu au fostu
procedere indreptatita si fiindu ca acést'a
este parlea juridica a cestiunie, — si
fiindu ca de o parte nu ne potemu invoi
la subtragerea drepturilor nóstre, de alta
parte nimic'a nu posim ce aru contra-
dice au drepturilor nóstre contractuali,
au intereselor statului ; deci ve rogámu
francu si cu sinceritate Esceleti'a ! că
sa reparati ceea ce predecesorii Esc. V.
au facutu pre bas'a reteleloro informatiuni.
Căci noi „nu cerem nationalitate“, noi
suntemu magiari de religiunea greco-or-
cari celebrámu cultulu divinu in limb'a
greca, precum rom. cath. in limb'a latina,
protestantii de ambe confessiunile in limb'a
loru resp., judanii in limb'a ebraica ; pen-
tru acea nu potemu privi cu indiferentia
nici fatia de liniscea susțetului nostru, nici
fatia de interesele statului, că aici in ca-
pitala sa simu eschisi din acea fortarétia
zidita de parentii nostri, carea fu unic'a
scapare in contr'a loviturilor sortiei si
la tóte nenorocirile esterne, si care tre-
buie sa ne sia si in venitoriu ; — nu
potemu privi cu indiferentia, că acei stra-
buni, — cari voira a cladi nepotiloru loro
nu arena de lupta pentru nationalitate,
ci unu asilu susțetelorloru loru in contr'a
loviturilor sortiei, sa nu-si ajunga sco-
pulu, ba sa védia pre nepotii loru esilati
din sanctoariu !

Dorere l'astădi amaraciunea și ur'a
crescutea intru stat'a, căto certele destruc-
tive numai într'unu modu se pota sistă,
numai unu modu, numai o cale conduce
acolo, că eclesi'a nôstra sa respunda sco-
pului sublime, calea și modulu acel'a e
de ea o data se va enunță
despartirea.

Credem, ca esperimentările de unu seculu au fostu de ajunsu, spre a dovedi ca preste convetiuirea ambelor părți nu mai este binecuvantare; și numai atunci potem speră salută în instituția religiunii, deca se voru delatură posibilitățile de scandale pentru ambele părți. — Căci astu-seliu de despartiri au armătă si în fapta de multe ori, si nu numai în sinul bisericii cr. or. ci si în sinul altor's

sinulu bisericei gr. or. ci si in alu altor a.
— Asia in secululu trecutu grecii si mace-
do-vlachii esfra din sinulu bisericei ili-
rice, asiá se despartira in patri'a nostra
serbii de comunele vlache, asiá vlachii
de acelo serbe, — asiá s'a intemplatu in

Pest'a ca israeliti, cari constituau o comunitate biser., insintiendu eclesie separate s'au despartit, asiá s'au despartit totu in Pest'a magiarii si nemtii luterani de cătra slovaci, si au impartit in proportiune avearea bis. mai nainte comună — asiá s'au intemplat cu tōte rasele de religiunea gr. or. vlahii s'au despartit si nu au tienut de imposibila séu ilegală impartirea averei comune.

Prin §. 9 art. de lege 9 din 1868 se recunoscă, ca în tiără același afara de serbi și vlachi sunt și alte rase, care constituiesc ierarhia gr. or. și cări se sustină în drepturile lor de până acum. Prin urmare s'a enunciato ca afara de serbi și vlachi ori ce rasa de sub ierarhia gr. or. poate constitui precum și pâna acum, comunitate bis. independente.

No este dara causa, nu pretestu ce aru impedeacă despartirea grecilor de macedo-vlahi.

Pre bas'a acestor'a rogâmu pre Esc.
V., că prin esmiterea unui comisariu mi-
nisterialu, sa binevoiți a ordină despar-
tirea zid'riloru, fundationiloru și averei
bis. a eclesiei gr. or. de pre malului
stângu alu Dunarei din Budapest'a — in
proportiune și intielesulu fundationiloru,
conformu autografului gratiosu din 1 Nov.
1820 alat. sub nr. 22 și pâna la termi-
narea lucruriloru preliminarie a enoncié
despartirea și impartirea eclesiei intre
greci și macedo-vlachi, și asié a restituí
pacea pentru totu dénon'a.

Adnesandu plenipotentiele de sub
25 %. a membrilor greci ai comunit. bi-
sericesci românești, etc. etc. plenipoten-
tiații tutororor membrilor greci din eclesiile
numita „greco-romana :“ Georgiu Sa-
călar y, Nicolau Agoraszto, Constantiu Muráty, Alessandru Ha-
ris, Nic. Takácsy, Géza Ago-
raszto, Atanasiu Lovitișa.

Unu resunet u.

B r a d u , 2 Iuliu 1874.

Conducătorul fiindu de dorul să ferbească
de a cunoaște și a află modulu și midi-
lócele prin care starea învietiamentului să arătă
putea înaintă, carea trebuie să atraga și
interesul preoților și indivizii, pre fia-
care român și în deosebi pre fia-care
învietitoriu, și voința să contribuă la ajun-
gerea acestei dorințe comune cu permis-
sionea on. redacțiuni, vinu să facă la re-
prezentarea conferinției învietitoarești
— din protopresviteratul Brăilei I. —
data Ioachimului presidiu alu Venerabilului Se-
natu scolasticu următoarele observări :

Nu se poate nega, cumea introduceerea precum si tienerea regulata a conserintelor inventatoresci anuale, ca o institutie practisata cu multu succes la poporele, cari deja s-au aventureau la acel gradu de cultura, incat cu noi operatiunile lor in acesta privintia le putem privi de modele puse spre imitare, si la noi sa avutu rezultatu bunu, — ba potu dice indestolitoriu ; nu se poate inse nega nici aceea ca in anii cesti din urma, acesta institutie folositoria au scapatu de la inaltimena in care marea putere creatoare a in Domnulu adormitului AEppu si Metropolitu o au fostu pusu, si cau'sa scapatrei este, caci conserintiele au decadiota din cau'sa indiferentei tratari a acestor de catra unele organe in tempulu din urma la o simpla formalitate.

La acést'a convingere amu devenit
prin propri'a cunóscere a decurgerei con-
ferințielor in mai multe părți ale Archi-
diecesei, unde mulți dintre resp. membri
prin felic de felic de propuneră, — de
multe ori ridiculose — căci care de care
se simțiă a avea darul duchului de a
vorbi — paralizau scopulu conferintiei ;
asă incătu pre multi dintre cei mai mo-
desti invetatori i disgustă, — căci pôte
princepeau mai bine chiamarea loru, de-
cătu multi altii cari voiau a trece de mari
scrutatori ai sciintierelor pedagogiei moderne
— si diceau : ca folosulu din atari con-
ferintie se reduce la nula.

Ac st a decadentia internă a institu iei au provenit de acolo c ci lips ă

in multe locuri la conferintie barbatolu ce
ar fi trebuit sa fie destinat din par-
tea senatului scolaru, carele de o parte
prin cultur'a sea superioara avea sa im-
puna adunarei seriositatea si atentiu-ne
recheruta; iera de alta parte prin tactul
seu avea de a preveni pre guralivi si a
feri de blamo. Sa ne aducem aminte
numai de buna primire si onore ce se da
comisarilor denumiti de atari la conse-
rintiele invetatoresci ce s-au tienut in
anii cei dintai precum si de autoritati
ce o eserciau asupra adunarei; deci ca
sa readucem conferintele in toate partile
la gradul de stima cuvenit, inainte de
toate se recere a le designa ven. senator
scolasticu conducatori experti si bine pre-
gatiti, cu atat mai vertosu caici nu in
toate partile Archidiecesei putem si noro
cosi a avea invetatori cu cualificatiune
recheruta cari sa scie si sa-si pota apre-
tiu si chiamarea loru dopa cum se recere
Incatus e pentru desbaterea programme
conferintiei aceea in cele mai multe lo-
curi ar fi a se reduce la perso'n'a con-
ducatorului, carele singuru sa esplice pro-
largu fara intrerumpere obiectele, di-
causa ca prea adese-ori s'a intemplatu
ca multele desbateri si vorbiri fara cuno-
scintia positiva a obiectelor au produs
unu chaos, care au amortit vieti'a spi-
rituala a institutiunel conferintielor.

Fiind premisele adeveru necontestabilu, scosu din viéti a conferintelor inv. annuali din tempulo mai recente, deci este a se dà conferintelor o alta satie mai corespundietórie, e o imperativa neceasitate a se face o indreptare radicală în tineretă a celor», tienendu contu de o parte de realitatea trista in care ne aflăm, — care se vede ca au datu impulsul și corpului didacticii din protopresviteratulu Brasiovului I spre a-si dà expressionea ce se cuprindo in reprezentatiunea mai susu disa ; — iéra de alt pre venitorio conferintiele sa se constitu astfelio incătu partea cea mai mare a invetiatorilor sa aiba solóse reali, și su se duca acasa numai cu sunetele unor cuvinte — neologismi — ce au fostu simili a le audi dela unulu séu altulu — insusi nepricepatoriu. In fine pentru a inaintá cursulu desvoltării conferintelor este de lipsa a se pune neguinti' intr'acolo : că pre invetiatorii mai putin apti și cari inoa nu si-au potut insos cunoscintiele pregatitórie la chiamareloru in deplina mésura, sa-i ajutámu în ajungerea acestora, căci numai radicand multimea la gradulu de cultura pretins de spiritulu tempului, se voru puté pune în lecrale și eseuți conclusele unei conferintie generale a invetiatorilor din Arhidiocesis, — sa simu mai multu ingrijiti pentru bese'a și temeiulu paladiulu pedagogicu și numai avendu-lu acest'a sine gandimur cu deadinsulu la lustrul di osara alu lui. —

Stându tristulu adeveru, ca invetiatorii din archidiecesa dôra parlea că mai multe au lipsă încă de instrucție și cunoștințe teoretice și practice, măprindă mirare! că cum de corpulu didacticu din protopresbiteratulu Brasovului lui I — că omeni de specialitate, — sunt de o parere cu totulu contraria opinionei comisiiunei scolare a maritolui sinod archidiecesanu, de a se introduce adesea și la noi cursuri supletorie de pedagogie în tempu de vacanția, și suntu mai mult pentru constituirea unei conferinție genera're; că și cându din desbaterile unei atari conferinție carea pôte să dorească 3—4 dile, și la care potu să participe fără potini, mai curendu s'ară poté punct scol'a româna pre picioare moderne, de cătu — cându s'ară tiené cursuri supletorie cari tienu 5—6 septămâni, condusse fiindu de barbati esperti și bine — pregătiți pentru obiectele ce suntu de a se propune. Cursurile supletorie ale regimului după cum scia din experientia au avut bunu efectu și mare înruriuntia a-supr'a participantilor, — și numai unu conducătoriu mai multu arogantu decâtul expertu, ce au fostu denumitul din intemplare la una atare cursu su potutu să producă în invetiatori convingerea ca prin-

cursuri suplémentare nu amu poté ajunge la
vre-unu resultatul salutariu. —

Parerea mea individuală cu referire la prosperarea stării învățamentului este: că noi că învățatorii să neștim să ne căscigă cunoștințele teoretice pedagogice, care deja le avem sistematice cuprinse în opere edate de bărbați erudiți și deplinu versati pre acestu teren resp. să ne folosim de experiența altora, și apoi prin reunioni particolare să cautăm să generalizăm aceste cunoștințe. Atât de forte corespondențe șurilor supl. proiectate de către comisiunea scolară, căci în acele tocmai s'ară dă cea mai bună ocasiune tuturor învățatorilor să și mai amplifică și întregi cunoștințele cele au, și astă apoi mai curendu voru pot să devină habili să redică școală și starea învățamentului; căci numai atunci voru pot fi puse în lucru concluziile unei conferințe generale și voru pot produce unu rezultat — favoritoriu. Pentru constituirea unei conferințe generale, unde să fie Inspectoratul distr. scol. să-si ia însă delegatul său, și unde apoi cei mai distinși și mai multă inițiată în cunoștințele pedagogice să discute și desbată d. e. ca care din deosebitele metode de învățament suntu de a se aplică la unu sau altu obiectu, sau cari teme suntu de a se desbata în toate conferințele particolare, a cenzură și revedea raportelor și operațiilor incorse dela conferințele particulare etc., toti învățatorii voru să acordându ; numai cătu acăsta conferinția generală să nu se facă pre conta să în detrimentul cursurilor suplimentare, căci în cătu cunoșcu — în impregnările, învățatorii în cele mai multe părți ale arhidiecesei, majoritatea voru avea lipsa de a învăța și ven. senatul scolastic aru face forte bine a-les înținde învățatorilor midilöele posibile spre a pot face acăstă, punendu în lucru proiectul comisiunii scolare carele după cum și sciuțu s'au primit și de către maritul sinodului arhidiecesanu ; eu atătu mai vertosu căci tocmai prin cursurile supl. — la cari de sine se intielege că au de a fi designați de conducători bărbați experti și de plinu calificați spre a pot corespunde misiunii loru în folosul causei comune — s'ară poate pune baza solidă și conferinției generale a învățatorilor din arhidiecesă, conformu dorintiei exprimate în reprezentatiunea făcută către ven. senatul scol. din partea corpului didactic din protopresbiteratulu Brăsovenului I.

N. Aron u
inv. norm.

Nr. 149. R. 143. 1874.

Rectificare

Incunoscintiarea data in 23 Iulie
a. c. Nr. 143, vine, după relativ'a in-
sciintiare, primită în acestu momentu, a
se rectifică în sensul următorin:

Acei membri ai Asociatiunii, carii voru caletori la adunarea generale prelungita drumului feratu ung. orientalul, voru bucurá de acelu favor, ca cei, carii voru voi sa calatorésca pre clas'a II voru solvi numai cătu pre clas'a III, iéra cei, cari voru calatori pre clas'a III voru solvi jumetate pretiulu clasei a II adeca: cam 30%.

Iéra pentru membrii, cari voru călători la adunare pre liniile drumului feratelor I transilvanou, se vor bucură de favorulu indigitatu in susu mentionat'a inconștiintiare, adeca de unu scadiementu de 50%.

Bagajulu la drumul feratu ung. orientale pâna la 25 pt. e liberu de taxă.
Acëst'a spre orientarea respectivilor membri, doritori a călători la adunarea gen. la Dor'a.

Dela presidiulu Asociajunei transilvane.

Sabiu in 25 Iuliu n. 1874.
Iacobu Bolog'a m/
vice-presiedinte.
Ioanu V. Russu m/
secret. II.